

ŚRĪ KRṢṆA NEEMT OOK ZIJN TOE- VLUCHT TOT ŚRĪ RĀDHĀ

*Śrī Śrīmad Bhaktivedānta
Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja*

Śrī Jayadeva Gosvāmī kent Śrī Kṛṣṇa's hart en weet, dat de gebeden, die Śrī Bhagavān het meest plezier doen, degene zijn, die verbonden zijn aan Zijn spel en vermaak met de *gopīs*, vooral die welke zijn gerelateerd aan Śrīmatī Rādhikā. Daarom begint hij deze *kīrtana* met de woorden "*śrīta-kamalā-kuca-maṇḍala dhṛta-kunḍala e'*". Śrī Kṛṣṇa is het fundament, de drager en de basis van het hele universum en alle levende wezens. Zijn naam, vorm, kwaliteiten en spel zijn allemaal onvergelijkbaar; er is niets, dat gelijk is of groter is dan Zijn glorie. Alle levende wezens mediteren op Hem en nemen hun toevlucht tot Hem. Toch neemt Śrī Kṛṣṇa ook Zijn toevlucht. Tot wie neemt Hij Zijn toevlucht? Śrīmatī Rādhikā. "*Śrīta-kamalā-kuca-maṇḍala – Kṛṣṇa neemt Zijn toevlucht tot Śrīmatī Rādhikā.*" Het woord *kamalā* betekent over het algemeen Śrīmatī Lakṣmī-devī, de godin van het fortuin, en toch verwijst het hier naar Śrīmatī Rādhikā. Lakṣmī-devī heeft geen directe relatie met Vrajendra-nandana Śyāmasundara. Zij heeft een afstandelijke relatie met Hem. Śrīmatī Rādhikā draagt een blauwe lotus

in Haar hand en daarom is Haar naam Kamalā. Het is deze Rādhikā, tot wie Kṛṣṇa Zijn toevlucht neemt.

Wanneer Śrī Kṛṣṇa naar het bos gaat om de koeien te hoeden en omringd is door Zijn vele duizenden koeien en vrienden, staan Śrīmatī Rādhikā en Haar *sakhīs* op een afstand *arcana* van Hem uit te voeren – niet met attributen, maar met hun liefdevolle, zijdelingse blikken. Op dat moment, wanneer Kṛṣṇa de pijl van Śrīmatī Rādhikā's blik vangt, kan Hij niet op Zijn voeten blijven staan en valt in katzwijm.

Śrīla Prabodhānanda Sarasvatī Ṭhākura heeft in *Śrī Rādhā-rasa-sudhā-nidhi* (39) uitgelegd,

*venuṇi karān nīpatitaṁ skhalitaṁ śikhāṇḍaṁ
bhraṣṭaṁ ca pīta-vasanaṁ vraja-rāja-sūnoḥ
yasyāḥ kaṭākṣa-sara-ghāta-vimūrcchitasya
tām rādhikāṁ paricarāmi kadā rasena*

[Toen Kṛṣṇa op pad ging om de koeien te hoeden, wierp Rādhikā Hem een zijdelingse blik toe, die Hem doorboorde als een pijl. De pijl ging recht in Zijn hart en Kṛṣṇa liet pardoos Zijn *vaṁśī* uit Zijn handen vallen.]

Śrī Kṛṣṇa begint flauw te vallen, nadat Hij wordt beschoten door de pijl van Śrīmatī Rādhikā's blik. Hij valt op de grond en Madhumaṅgala brengt Hem weer bij Zijn positieven. Dan neemt Hij Zijn toevlucht tot Kamalā (Śrīmatī Rādhikā) en is Hij weer in staat rechtop te staan. Hij neemt Zijn toe-

vlucht tot Haar borst, Haar beste lichaamsdeel, dat de woonplaats is van het hele universum.

Dhṛta-kunḍala. Alle levende wezens in het universum kunnen voldoening en vervulling vinden door zich te herinneren en hun oren te gebruiken om over Kṛṣṇa's vorm, kwaliteiten en spel te horen, maar hoe vindt Kṛṣṇa voldoening en vervulling? Zijn geluk ligt in het horen over de naam, vorm, kwaliteiten en het spel van Śrīmatī Rādhikā. Kṛṣṇa draagt *kunḍala*, oorringen, die niets anders zijn dan de belichaming van Śrīmatī Rādhikā's faam, kwaliteiten en glorie. Śrīla Rūpa Gosvāmī vermeldt dit in *Ujḡvala-nīlamanī*, "O Heer, ik bid dat dit gedicht als een saffier geschikt mag worden om Jouw haaivormige oorringen te decoreren en Jouw goed geluk mag vergroten." Dus Śrīmatī Rādhikā's faam is het ornament van Zijn oren, *dhṛta-kunḍala*.

Kalita-lalita-vanamāla. *Kalita* betekent 'zeer mooi en verbijsterend', en het verwijst naar Kṛṣṇa's bloemenslinger van wilde bosbloemen (*vanamāla*). Die bloemenslinger is gemaakt door Śrīmatī Rādhikā van *belī*-, *camelī*- en *jūhī*-bloemen en ook van *tulasī*-blaadjes en *mañjarīs*, en hij hangt van Zijn hals tot op Zijn voeten. Deze *vanamāla* wordt omringd door honderden bijen, die Śrīmatī Rādhikā's glorie bezingen. Dit is geen gewone bloemenslinger, maar hij vertegenwoordigt Śrīmatī Rādhikā's glorie, die Kṛṣṇa om Zijn hals draagt.

Dina-manī-maṇḍala-maṇḍana bhāva-khaṇḍana e. De algemene betekenis is, dat Kṛṣṇa als de zon is, die het universum opsiert; Zijn aanwezigheid geeft er

schoonheid aan. *Bhāva-khaṇḍana* verwijst naar Hem, die een eind maakt aan het materiële bestaan en het lijden, en naar het feit, dat ons materiële bestaan wordt beëindigd door Zijn naam en spel te herinneren.

En toch, door hierop te mediteeren, heeft het een bijzondere, diepe betekenis in mijn hart gemanifesteerd. *Dina-maṇi* betekent 'de zon'. Zijn diepere betekenis wordt geïmpliceerd in de *brahma-gāyatrī*. "Ik mediteer op die persoonlijkheid, die de uitstraling vormt van de Allerhoogste Heer en die wordt geëerd en vereerd door de zon." Wie is die persoonlijkheid, die door de zon wordt geëerd?

De zon geeft licht en leven aan dit universum, maar hij is er niet de eerste oorzaak van. Evenals we de uitstraling zien, die voortkomt uit de maan, niet uit de maan zelf afkomstig is, maar van de zon en op de maan wordt gereflecteerd, zo is de zon niet direct onze bron van licht en leven. In werkelijkheid komt de oorsprong van het licht en leven, dat wordt gekanaliseerd door de zon, van de *svarūpa-śakti*, of *hlādinī-śakti*. Het is Zij, die wordt geëerd en vereerd door de zon. Dit wordt afgeleid van de woorden *bhargo devasya dhīmahī* in de *brahma-gāyatrī mantra*. *Devasya* verwijst naar Bhagavān Śrī Kṛṣṇa en *bhargo* betekent 'vermogen'. Kṛṣṇa's hoogste vermogen is de *svarūpa-śakti*, of *hlādinī-śakti*. Het is die hoogste energie, waarop ik mediteer – *dhīmahī*.

Dina-maṇi-maṇḍala-maṇḍana. Śrīmatī Rādhikā is de bestuurder van de zon. Hoe bestuurt Ze hem? Ze is Rāseśvarī, de bestuurder van *rāsa-līlā*. Śrī Kṛ-

ṣṇa is eigenlijk niet de bestuurder (Rāseśvara). Hij kan dan wel met alle andere *gopīs* aanwezig zijn in de *rāsa-līlā*, maar als Śrīmatī Rādhikā er niet bij is, kan er geen *rāsa-līlā* plaats vinden. Zodra Zij vertrekt, stopt de *rāsa-līlā* en vertrekt Kṛṣṇa ook om naar Haar te zoeken. Dit wordt verhaald in *Gīta-govinda*. Dus Zij is inderdaad de bestuurder van de zon en het hele universum.

Dina-maṇi kan ook worden gebruikt om Śrī Kṛṣṇa te beschrijven als het juweel (*maṇi*), of de zon, of de *rāsa-maṇḍala*. Wanneer Śrīmatī Rādhikā de *rāsa-līlā* verlaat, voelt Kṛṣṇa afzondering van Haar. Hier betekent *bhāva-khaṇḍana* niet, dat Kṛṣṇa de kringloop van het materiële bestaan verbreekt, maar eerder, dat Zijn eigen gevoelens van afzondering alleen worden gekalmeerd en uitgebannen door het gezelschap van Śrīmatī Rādhikā.

Muni-jana-mānasa-haṁsa. Over het algemeen betekent dit, dat Kṛṣṇa een zwaan (*haṁsa*) is, die speelt op het koele meer van de harten van de *munis*, die op Hem mediteren. Hier heeft *muni* een diepere betekenis en verwijst naar Śrīla Śukadeva Gosvāmī. Kṛṣṇa is als een zwaan in de harten van de *munis*, maar Śrīmatī Rādhikā is veel prominenter in zijn hart aanwezig. Zij is de eigenlijke *haṁsa* (zwaan). Toen Śrīla Śukadeva Gosvāmī *Śrīmad-Bhāgavatam* sprak, vestigde hij het onderwerp door middel van verzen, die Śrīmatī Rādhikā bezongen. Dit is het bewijs, dat het uiteindelijke onderwerp van *Śrīmad-Bhāgavatam* de glorie van Śrīmatī Rādhikā is.

In diverse verzen onthult Śrīla Śukadeva Gosvāmī, hoe Kṛṣṇa Śrīmatī Rādhikā altijd in zijn gedachten heeft,

*na pāraye 'ham niravadya-samyujām
sva-sādhu-kṛtyam vibudhāyusāpi vah
yā mābhajan durjaya-geha-śṛṅkhalāḥ
samvṛścya tad vah pratiyātu sādhunā*

Śrīmad-Bhāgavatam (10.32.22)

[Mijn lieve *gopīs*, jullie samenzijn met Mij is in ieder opzicht onschuldig en rein, want het is vrij van zelfs een enkele zweem van verlangen voor jullie eigen geluk. Het vloeit over van uiterst zuivere liefde. Hoewel de banden van genegenheid voor de leden van het eigen huis onmogelijk zijn te overkomen, hebben jullie ze volkomen verbroken. Dus voor Mijn liefdevolle dienst hebben jullie de zedelijke normen van deze wereld overschreden. Zelfs al zou ik zo lang leven als de goden, zou Ik niet in staat zijn zelfs maar een druppel van jullie liefde, opoffering en dienst te vereffenen. Jullie kunnen Me van Mijn schuld bevrijden door eenvoudig jullie eigen goedaardige natuur, maar Ik ben de schuldenaar van jullie *prema* en zal dat altijd blijven.]

Muni verwijst ook naar Śrīla Jayadeva Gosvāmī zelf, en ook naar de vier Kumāra's, want ze houden altijd de *aṣṭa-kālīya-līlā* (spel en vermaak uitgevoerd over de acht perioden van de dag en de nacht) van Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa in de kern van hun hart. Het refereert ook aan Heer Śaṅkarajī, want hij is ook geabsorbeerd in de *aṣṭa-kālīya-līlā* van Śrīmatī

Rādhikā. Daarom schrijft Śrī Jayadeva Gosvāmī, "jaya jaya deva hare – alle eer aan mijn *iṣṭadevī* (vererenswaardige godheid), Śrīmatī Rādhikā.

Alle verzen van zijn lied zijn een eerbetoon aan Haar,

*śrī-jayadeva-kaver idam kurute mudam
maṅgalam-ujjvala-gītam jaya jaya deva! hare*

Śrī Maṅgala-gītam (9)

Śrī Jayadeva Gosvāmī voltooide zijn lied met een verzoek: Geef met dit lied alstublieft heil en genade aan alle mensen in dit universum. Op het eind schrijft hij, "*maṅgalam-ujjvala-gītam* – dit lied is goedgunstig en stralend." Verwijst dit naar Śrī Kṛṣṇa of iemand anders? Het verwijst alleen naar Śrīmatī Rādhikā. Dit lied (*gītam*) is *unnata-ujjvala*, stralend en gunstig. *Unnata-ujjvala* is het liefdevolle paramourgevoel van Śrīmatī Rādhikā. De term *unnata-ujjvala-rasa* heeft alleen betrekking op Śrīmatī Rādhikā en niet op Śrī Kṛṣṇa. Ofschoon Śrī Kṛṣṇa het object van deze *rasa* is en het daarom ook proeft, de oorsprong en het reservoir ervan is Śrīmatī Rādhikā. Daarom biedt Śrī Jayadeva tot besluit wederom *praṇāma* aan zijn vererenswaardige godheid, Śrīmatī Rādhikā.

Kṛṣṇa heeft geen gevoel van *unnatojjvala*; alleen Rādhikā heeft dit. Om dit gevoel te krijgen heeft Hij veel soberheid ondergaan en door Zijn toevlucht tot Haar te nemen, werd Hij geboren als Śrī Śacīnandana Gaurahari. *Unnatojjvala-gītam* is daarom de *kīrtana* van de glorie en het gevoel van Śrī-

matī Rādhikā, de vererenswaardige godheid van Śrīla Jayadeva Gosvāmī.

[De verzamelde toegewijden chantten daarna Śrī Rādhā-krpā-kaṭākṣa-stava-rāja en Śrī Nanda-nandana-āṣṭakam, waarna Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja de diepere betekenis van enkele verzen onthulde.]

*ananta-koti-viṣṇu-loka-namra-padmajārcite
himādrījā-pulomajā-viriñcajā-vara-prade
apāra-siddhi-rddhi-digdha-sat-padāṅgulī-nakhe
kadā kariśyasīha mām krpā-kaṭākṣa-bhājanam?*

Śrī Rādhā-krpā-kaṭākṣa-stava-rāja (11)

[O Jij, die wordt vereerd door Lakṣmī-devī – de meesteres van onbeperkte Vaikuṅṭha planeten – en die zegeningen geeft aan Śrī Pārvatī, Indrāṅī en Sarasvatī, zelfs een van de nagels van Jouw lotusvoeten geeft een oneindige variëteit aan spirituele volmaaktheden. Oh, wanneer maak Je mij de ontvanger van Jouw genadevolle zijdelingse blik?]

Śrīmatī Rādhikā wordt in ontelbaar veel universa vereerd door alle grote persoonlijkheden. Zelfs Pārvatī-devī, de dochter van de Himālaya's; Pulomajā, die Śacīdevī is, de vrouw van Koning Indra; en Viriñcajā, die Sarasvatī of Gāyatrī is, de vrouwen van Heer Brahmā, zijn toegewijd aan Haar eerbetoon.

Ze zoeken allemaal de zegeningen van Śrīmatī Rādhikā. Zij is de hoogste instantie, die alle gods-

geschenken en zegeningen geeft. Alleen al in Haar voetsporen is zoveel vermogen. Alle perfecties en mystieke vermogens bevinden zich daar. Als we de verering aan Haar achterwege laten voor de verering van een ander, wat hebben we daaraan? Ook alleen door Haar kunnen we Kṛṣṇa vereren. De verering van Kṛṣṇa alleen geeft niet het verlangde resultaat. Daarom is *bhajana* (innerlijke verering) van Śrīmatī Rādhikā het hoogste.

Apāra-siddhi-ṛddi-digdha-sat-padāṅgulī-nakhe. Alle vermogens en alle soorten perfecties komen voort uit de uitstraling van slechts één teennagel van Śrīmatī Rādhikā.

*makheśvari! kriyeśvari svadheśvari sureśvari
triveda-bhāratīśvari pramāṇa-śāsanēśvari
rameśvari! kṣameśvari pramoda-kānaneśvari
vrajeśvari vrajādhiṣe śrī rādhike namo 'stu te*

Śrī Rādhā-kṛpā-kaṭākṣa-stava-rāja (12)

[O meesteres van alle soorten offers, van alle activiteiten, van de *mantras* uitgesproken tijdens *yajña*, van alle goden, van de lessen van de drie Veda's, van de bekrachtiging van alle schriftuurlijke principes, van de geluksgodin, van vergeving en van het heerlijke bos [van Vṛndāvana], O meesteres en keizerin van Vraja, O Śrīmatī Rādhikā, ik bied aan Jou mijn *praṇāma*.]

Kṛṣṇa wordt Nanda-nandana en Vrajendra-nandana genoemd, en naar Hem wordt ook verwezen als de Prins van Vraja, echter de werkelijke *īś-*

varī, bestuurder en meester van Vraja, is Śrīmatī Rādhikā.

In Śrī *Nanda-nandanāṣṭakam* staat het volgende vers,

*vrajāṅganā-sunāyakam
sadā sukha-pradāyakam
jagan-manah pralobhanam
namāmi nanda-nandanam*

Śrī *Nanda-nandanāṣṭakam* (8)

[De beeldschone geliefde van de jongedames van Vraja geeft altijd geluk aan alle levende wezens en betovert hun geest. Aan die Śrī Nanda-nandana bied ik mijn *praṇāma*.]

Vrajāṅganā refereert aan de *gopīs* van Vṛndāvana, onder wie Śrīmatī Rādhikā het meest vooraanstaand is. "*Sunāyakam*" betekent, dat Śrī Kṛṣṇa, in Zijn vorm van *dhīra-lalīta-nāyaka*, onder controle is van Śrīmatī Rādhikā. Zij is de *nāyikā* (heldin).

Sadā sukha-pradāyakam. De algemene betekenis is, dat Śrī Kṛṣṇa iedereen geluk geeft en de speciale betekenis is, dat Śrīmatī Rādhikā geluk geeft aan Hem.

Jagan-manah pralobhanam. Śrī Kṛṣṇa wekt in het hart van iedereen begeerte op voor *prema-bhakti*. Śrī *Rādhā-kṛpā-kaṭākṣa-stava-rāja* wordt gezongen om Hem gelukkig te maken en Śrī *Nanda-nandanāṣṭakam* wordt gezongen om Śrī Rādhā gelukkig te maken. Door de glorie van Kṛṣṇa te zingen kun je de lotusvoeten van Śrīmatī Rādhikā bereiken en

door Haar glorie te zingen kun je de lotusvoeten van Kṛṣṇa bereiken. Śrīla Narottama dāsa Ṭhākura schrijft,

*kṛṣṇa-nāma-gāne bhāi, rādhikā-caraṇa pāi,
rādhā-nāma-gāne kṛṣṇacandra*

Rādhikā-caraṇa-renu (4)

[O broeder, door het chanten van Kṛṣṇa's naam kun je de lotusvoeten van Śrīmatī Rādhikā bereiken en door het chanten van Rādhā's naam kun je Śrī Kṛṣṇa-candra bereiken.]

En toch bidt Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura,

*rādhā-pakṣa chādi'je-jana se-jana,
je-bhāve se-bhāve thāke
āmi to' rādhikā-pakṣa-pātī sadā
kabhu nāhi heri tā'ke*

Vṛṣabhānu-sutā (4)

[Laat iedereen buiten de groep van Śrī Rādhā zijn zoals ze zijn. Ik ben immers altijd partijdig jegens Rādhikā en kijk nimmer naar degenen, die het niet zijn.]

Het gevoel van de Gauḍīya Vaiṣṇava's is, dat ze niet zijn geïnteresseerd in het gezelschap van mensen, die iemand anders vereren dan Śrīmatī Rādhikā. Zonder Haar kijken ze niet eens naar Kṛṣṇa. Dit wordt *rūpānuga bhajana* genoemd.

Vandaag is de dag vóór Śrīmatī Rādhikā's verjaardag; daarom bidden we onder leiding van Śrīla

Jīva Gosvāmī, Śrīla Rūpa Gosvāmī en Śrī Jayadeva
Gosvāmī aan Haar lotusvoeten, dat we op zekere
dag Haar genade mogen ontvangen.

Een lezing gegeven in de Śrī Keśavajī Gauḍīya Maṭha,
Mathurā, India,
op de ochtend van Rādhāṣṭamī, 4 september 2003
Gepubliceerd door het *Harikatha* team

Nederlandse vertaling: 2017 Indirā dāsī
Publicatie: www.jayaradhe.nl